

Beverwijk in de Verenigde Staten van Amerika

In 1609 ging het Verenigde Oost-Indische Compagnieschip Halve Maen met als schipper de Engelsman Henry Hudson op een ontdekkingsexpeditie. Hudsons persoonlijke doel was naar het westen te varen om de kust van Noord-Amerika te verkennen in de verwachting een doorgang te vinden naar de Grote Oceaan. De VOC-expeditie vond een grote baai en voer de rivier op die we nu kennen als de Hudson, toen ook wel de Noordrivier genoemd. Hij bereikte de plek waar nu Albany ligt.

Op de westelijke oever van de Hudson werd in 1624 Fort Oranje (Fort Oranije) (in het Engels Fort Orange) in gebruik genomen. Het was het eerste Nederlandse permanente fort in het gebied waar vandaag de dag de staat New York ligt. Fort Oranje verving het in 1615 gebouwde Fort Nassau dat regelmatig te kampen had met hevige overstromingen. Fort Oranje was toen niet meer dan een van hout gemaakte vesting en eigendom van de West-Indische Compagnie (WIC). Het diende als handelspost voor de bonthandel die in die tijd een grote inkomstenbron was voor de WIC.

Gezicht op Fort Oranje

De WIC werd in Nederland opgericht in 1621. In de 17e en 18e eeuw bezat de WIC het staatsmonopolie op de handel en scheepvaart op West-Afrika ten zuiden van de kreeftskeerkring, op Amerika, alsmede op alle eilanden tussen Newfoundland en Straat Magelhaes. Het handelsgebied lag tussen twee meridianen: als westgrens de meridiaan door de oostpunt van Nieuw-Guinea en als oostgrens de meridiaan van Kaap de Goede Hoop. Het meest belangrijk was de handel op West-Afrika, de Caraïben en Noord- en Zuid-Amerika. In 1629 gaf de WIC toestemming aan een aantal investeerders om in Nieuw-Nederland patroonschappen te stichten.

Nieuw-Nederland is de naam van het voormalig Nederlands gebied tussen de 38e en 45e breedtegraad aan de oostkust van de huidige Verenigde Staten van Amerika sinds 1614. Nieuw-Nederland als provincie werd gesticht in 1624 en opgeëist als het gebied tussen de 38e en 42e breedtegraad.

De WIC stelde de "Vrijheden en Exemptiën" vast die voor de patroonschappen zouden gelden. Deze "Vrijheden en Exemptiën" bevatten de basisregels voor het stichten van een patroonschap in Nieuw-Nederland. Ieder die binnen vier jaar vijftig personen naar een vooraf bepaald territorium kon verschepen kon recht doen op de titel patroon. Albert Burgh, Samuel Blommaert, Samuel Godijn, Johannes de Laet hadden weinig succes met het bevolken van de kolonie en het zich verdedigen tegen de plaatselijke indianen. Alleen Kiliaen van Rensselaer wist zich in het noorden te handhaven langs de Hudson. Deze Kiliaen had zich direct aangemeld als patroon voor een kolonie rond Fort Oranje aan de Noordrivier (tegenwoordig de Hudson). Hij kocht via Bastiaen Jansz. Krol land van de indianen en ging een samenwerkingsverband aan met zijn medebewindhebbers Albert C. Burgh, Samuel Blommaert en Samuel Godijn. In 1631 trad hij af als bewindhebber van de Amsterdamse Kamer van de WIC en wijdde zich vanuit Amsterdam aan de verdere ontwikkeling van de landbouw en veeteelt in zijn nieuwe kolonie, die hij Rensselaerswijck noemde.

Kiliaen Van Rensselaer

Kiliaen van Rensselaer of van Renselaer (Hasselt (Overijssel) ca 1586 - Amsterdam, 7 oktober 1643) was een Nederlandse juwelier en diamanthandelaar, die als bewindhebber van de WIC, en als patroon van Rensselaerswijck in Nieuw-Nederland grote invloed heeft gehad op de Amerikaanse koloniale geschiedenis. Hij is zelf nooit in de kolonie (of in Amerika) geweest. Eerst zijn zonen Jean Baptist en Jeremias hebben daar voet aan wal gezet. De prominente New Yorkse familie Van Rensselaer zijn allen directe afstammelingen van Kiliaen van Rensselaer. In de Grote Kerk te Nijkerk bevindt zich een grafzerk van de familie Van Rensselaer.

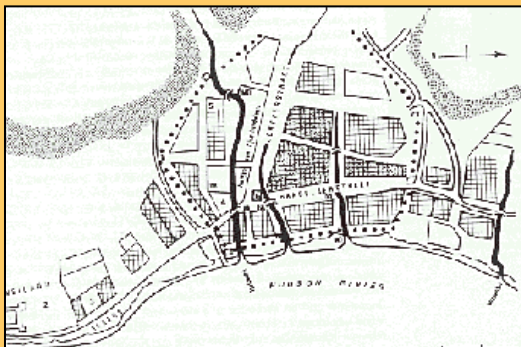
De gemeente Rensselaer en de stad Rensselaer in de staat New York lagen oorspronkelijk in Rensselaerswijck en zijn indirect naar Kiliaen van Rensselaer vernoemd. Er is ook een technische hogeschool in New York naar hem genoemd: "Rensselaer Polytechnic Institute". Er is ook een wijk Rensselaer.

De stad New York (officieel: The city of New York) werd in 1625 onder de naam Nieuw-Amsterdam gesticht als een handelspost van de Nederlanders. De stad kwam in 1664 in Britse handen en was de hoofdstad van de Verenigde Staten van 1783 tot 1790. Sinds dat laatste jaar is New York de grootste stad van de Verenigde Staten. New York de stad ligt in de staat New York maar is niet de hoofdstad van die staat. Dat is namelijk Albany.

In 1647 ontstond de nederzetting Beverwijck, het latere Albany.

Beverwijck was een stad in Nieuw-Nederland, die floreerde als handelspost waar vooral beverpelzen werden ingekocht van de inheemse bevolking. De stad werd tot Beverwijck gedoopt en was de tweede stad van Nieuw-Nederland na Nieuw-Amsterdam. De nieuwe nederzetting lag aan de Hudson, ongeveer 150 mijl verwijderd van Nieuw-Amsterdam. Beverwijck was heel strategisch gelegen nabij Fort Oranje, een van de versterkte posten van de West-Indische Compagnie. Het gebied was omringd door drie bergketens en vormde het stroomgebied van de rivieren de Mohawk en de Hudson. Deze ligging maakte Beverwijck tot een belangrijk knooppunt voor de bonthandel met de Indianen.

De stichter van de stad was Brant van Slichtenhorst die toen de patroon van Rensselaerswijck was. Brant van Slichtenhorst werd geboren in Nijkerk in 1587 of 1588. Na het overlijden van Kiliaen van Rensselaer in 1643 werd hij zaakwaarnemer van de negen erfgenamen van Kiliaen. Van Slichtenhorst had vaak conflicten met de gouverneurs van Nieuw-Nederland, omdat hij als patroon vond dat hij bevelen van de WIC niet hoefde op te volgen. Hij stierf in Nijkerk in 1666.

In 1652 nam de West-Indische Compagnie de controle over de stad over. In 1660 werd een palissade gebouwd om de stad heen. De stad telde toen 1050 inwoners. De twee belangrijkste straten in de stad heetten de Handelaersstraet (nu Broadway) en de Jonckheerstraet (nu State Street). Om de stad bevond zich een ring van houten palissaden. Het Fort Oranje en de stad Beverwijck werden in 1664 door de Engelsen overgenomen. Beverwijck heette vanaf dat moment Albany, ter ere van de

Hertog van Albany, de latere koning Jacobus II van Engeland (de schoonvader van Willem III). In 1797 werd Albany de hoofdstad van de staat New York.

De Verenigde Staten van Amerika heeft meer nederzettingen gehad die van oorsprong een Nederlandse naam hadden.

Nieuw-Amsterdam	New York
Nieuw-Haarlem	Harlem is een wijk in New York
Noortwijck	Greenwich Village is een wijk op het eiland Manhattan in New York.
Beverwijck	Albany
Wiltwijck	In 1652 gesticht door 60 bewoners van Beverwijck. Nu Kingston.
Vlissingen	Flushing is een wijk in het stadsdeel Queens van New York
Middelburgh	Elmhurst is een wijk in het stadsdeel Queens van New York
Heemstede	Hampstead, stad in de staat New York
Rustdorp	Jamaica is een wijk in het stadsdeel Queens van New York
Gravesende	Gravesend ligt ten zuiden van Brooklyn
Breuckelen	Brooklyn is een stadsdeel van New York
Nieuw-Amersfoort	Flatlands in het stadsdeel Brooklyn
Midwout	Flatbush in het stadsdeel Brooklyn
Nieuw-Utrecht	New-Utrecht ligt in het stadsdeel Brooklyn
Boswijck	Bushwick ligt ten Noord-oosten van Brooklyn
Swaanendael	Lewes in de staat Delaware
Nieuw-Amstel	New Castle in de staat Delaware
Altena	Wilmington in de staat Delaware

NB Jamaica is een afleiding van het Indiaanse woord voor bever: Jamecos

NB Swaanendael was een nederzetting in Nieuw-Nederland, gesticht in 1631. De bevolking werd echter in 1632 volledig uitgeroeid door de lokale indianen, waarna de Nederlanders er zich niet meer durfden te begeven. Later is hier de stad Lewes gesticht.

Beverwijck was oorspronkelijk opgezet als handelspost. De ligging hiervoor was ideaal. De meeste mensen die zich hier vestigden hielden zich bezig met de handel in bevervellen. Het handelsseizoen daarvan duurde van juni tot augustus, een periode in het jaar dat de bevolking van Beverwijck drastisch toenam. In september, zodra de Indianen met hun beverhuiden weer vertrokken waren, brak er een rustiger tijd aan in de jonge gemeenschap. Niet iedereen kon rondkomen van de beverhandel en daarom had men de rest van het jaar andere bezigheden om in hun onderhoud te kunnen voorzien. Het patroonsysteem

was geïntroduceerd om een agrarische basis te kweken, dus de eerste kolonisten die Van Rensselaer contracteerde waren voornamelijk boeren. Met alleen boeren kan men echter geen gemeenschap opbouwen. Rond 1660 waren er dan ook meerdere beroepen vertegenwoordigd. We tellen dan zo'n twintig bakkers, elf baksteen- en dakpanbakkers, vierenveertig timmerlieden, een koeherder, vier glazenmakers, zeven gewermakers, zeven metselaars, een vroedvrouw, vijf voermannen, drie molenaars, vier houtzaggers, twee schoolmeesters, drieëntwintig schippers, zeven schoenmakers, elf smeden, drie chirurgijns, zestien kleermakers, vier wagenmakers, een leerlooier en een wever. Daarnaast waren er dertig brouwers, werkzaam in totaal twaalf brouwerijen, vierentwintig kroegbazen alsmede een distillateur en natuurlijk drie kuipers. Hoewel sommige kolonisten

actief waren in meer dan één beroep, waren er vergeleken met een Nederlandse zeventiende-eeuwse gemeenschap wel heel veel ondernemers en ambachtslieden in Beverwijck. Dit betekende meer concurrentie en had tot gevolg dat sommige mensen erg afhankelijk waren van de beverhandel.

Zoals overal in de kolonie was er ook in Beverwijck een tekort aan vrouwen. In het patroonschap Rensselaerswijck bestonden de eerste immigranten voornamelijk uit boeren en zeelieden. Dit waren vaak ongehuwde jongemannen die het avontuur wel aandurfd. In de beginperiode was het vertrek naar de nieuwe wereld een hele onderneming en met vrouw en kinderen in het kielzog begon men daar niet makkelijk aan als man met de zorg voor een gezin. Het was voor vrouwen, en dan voornamelijk alleenstaande vrouwen, ook niet erg aantrekkelijk om zich te vestigen in de achterlanden van Nieuw-Nederland. Het leven bestond uit hard werken en vertier was er nauwelijks behoudens de wekelijkse kerkgang mits men daar tijd voor kon vrijmaken.

Mannen op zoek naar een huwelijkspartner maakten de meeste kans in het nabijgelegen Nieuw-Amsterdam en weduwen hadden in de kolonie geen enkele moeite om een tweede man te vinden. Andere jongemannen vergrepen zich, tot onvrede van de predikant en de patroon, aan de Indiaanse vrouwen. De oplossing hiervan zag men in het stimuleren van vrouwen om als kolonisten naar Rensselaerswijck te komen. Hier lag een taak voor de patroon in Holland die zich dan ook vlijtig van die taak kweet. Ook gezinnen met veel dochters waren extra welkom. Vanaf 1644 was er dan ook een toename in het aantal familie-immigraties naar de kolonie. Toch is het tekort aan vrouwen is in de periode tot 1664 nooit helemaal opgelost.

Aankomst van vrouwelijke kolonisten in de Nieuwe wereld

In de Amerikaanse geschiedschrijving wordt vaak de nadruk gelegd op de onafhankelijkheid van de vrouwen in de kolonie. Dit leiden Amerikaanse historici af uit bijvoorbeeld het aantal keren dat een vrouw alleen voor het gerecht is verschenen. De grote mate van vrijheid en zelfstandigheid van de vrouwen in de Nieuw-Nederlandse kolonie was echter vanzelfsprekend. Vrouwen hadden in principe gelijke rechten als mannen, zoals ook gebruikelijk was in de Republiek der 7 Verenigde Nederlanden waar zij vandaan kwamen. Natuurlijk was er geen vrouw te vinden die de vrijheden en verworvenheden van het thuisland wilde inleveren voor een onzeker bestaan in de nieuwe wereld. Vanzelfsprekend stonden zij, als zelfstandige vrouwen die het avontuur aandurfd, op hun rechten en lieten zich die niet afnemen.